

Ilmalämpöpumppu viilentää ja lämmittää

Lahden ammatti-instituutissa
Veli Kärkkäinen ja Alpo
Määttä (oik) opettavat
kylmälaiteasentajia. Ylhäällä
vasemmalla ilmalämpöpumpun
sisäyksikkö ulkokuori
avattuna.. ESS / Pertti
Louhelainen

Yhä suosituimpi kone pitää ostaa ja asentaa huolella

Ilmalämpöpumpusta on tulossa yhä suosituimpi talojen viilentäjä kesähelteillä. Tänä vuonna laitteita on myyty noin 7 000, ja menekin ennustetaan kasvavan huomasti jo lähivuosina. Syys- ja kevätviileillä ilmalämpöpumppu puolestaan lämmittää ja oikein käytettynä jopa pienentää paljon suorasähkölämmitteisen talon energialaskua. Mutta ostajan pitää olla tarkkana nykyisessä mainosten ja laitteiden viidakossa.

- Kuluttajaraukka on varmaankin ihmeissään, myöntää Suomen lämpöpumppuyhdistyksen Sulpun hallituksen puheenjohtaja Jussi Hirvonen.

Tarjolla on laatulaitteita, mutta myös huonoja koneita. Jotkut mainostetuista tuotteista eivät edes ole ilmalämpöpumppuja vaan ilmastointilaitteita, jotka pelkästään jäädyttävät.

Osa koneista on suunniteltu Välimeren tai Aasian oloihin eikä toimi pohjoismaisissa pakkasissa. Kehno laite saattaa lisätä sähkön kulutusta, kun taas hyvä voi säästää.

- Ilmalämpöpumppu kannattaa ostaa luotettavasta firmasta, joka tuntee laitteen ja huolehtii sen asennuksesta, huollosta ja takuusta.

Ensin autoihin

Jussi Hirvonen muistaa, kuinka vielä viisi vuotta sitten kaikki sanoivat, ettei Suomessa tarvita taloihin jäädytystä.

- Mutta kun ilmastointi tuli autoihin, sen edut huomattiin. En ihmettele yhtään, jos täälläkin myydään kohta kymmeniä tuhansia lämpöpumppuja vuodessa kuten jo nyt Ruotsissa ja Norjassa.

Ilmalämpöpumppuun kuuluvat talon seinään asennettavat sisä- ja ulkoyksiköt, jotka yhdistetään toisiinsa. Laitteistossa kiertää kylmäaine samalla tavoin kuin jääkaapeissa. Kesällä lämpöpumppu jäädyttää ja poistaa sisäilmasta kosteutta. Viileällä säällä laite ottaa ulkoilmasta talteen lämpöä. Sisäyksikköön saa lisäksi erilaisia suodattimia, joihin jää huoneilmassa leijuvaa pölyä.

Ilmalämpöpumppu voi kuitenkin olla vain lisälämmittäjä, sillä sitä ei kannata käyttää, kun ulkona on noin 10-15 miinusastetta tai sitä kylmempää.

Mukavuuslaite

Kylmäasentajia Lahdessa opettava Alpo Määttä ja Onnisen tuotevastaava Marko Huovinen pitävät ilmalämpöpumppua ennen kaikkea mukavuuslaitteena. He varovat väittämästä, että talon energialasku voisi pienentyä pumpun avulla.

Tosin he myöntävät, että pumppu voi hyvissä oloissa keväisin ja syksyisin tuottaa sähköä paljon edullisemmin kuin sähköpatterit. Sähkölaskun pienenemiseen tarvitaan kuitenkin suotuisa vuosi, oikein asennettu laite ja lämpötilasäädöt. Sähkölasku ei pienene, jos talvi on pitkä ja kylmä ja kesä kovin kuuma. Silloin pumpun käyttöpäiviä on talvella vähän ja kesällä paljon.

Kustannuksiin vaikuttaa sekin, haluaako talon sisälämpötilaksi 24 vai 20 astetta.

Säästää energiaa

Jussi Hirvonen uskoo ehdottomasti ilmalämpöpumpun merkitykseen myös energian säästäjänä.

- Asensin ilmalämpöpumpun suorasähköllä lämpiävään talooni 12 vuotta sitten, jolloin sähkölasku oli 1 700 euroa vuodessa. Sen jälkeen lasku on ollut alimmillaan 1 100 euroa.

- Olen laittanut kaiken tarkasti muistiin: laite on hieronut ulkoilmasta sähköä yhteensä noin 90 000 kilowattituntia.

Hän ennustaa lämpöpumppujen ja ilmastointilaitteiden menekin kasvavan nopeasti. Toissa vuonna

Suomessa myytiin pari tuhatta ilmalämpöpumppua. Viime vuonna niitä meni kaupaksi noin 5 000, ja tänä vuonna määräksi on arvioitu noin 7 000.

- Suomessa on puoli miljoonaa suorasähkölämmitteistä taloa. Ilmalämpöpumpun voi asentaa helposti uusimatta koko lämmitysjärjestelmää. Lisäksi lämmitykseen voi käyttää puuta, jolloin pumppu levittää lämmön eri puolille taloa.

Menneenä kesänä koneen suurin yksittäinen myyntivaltti oli kosteuden poistaminen sisäilmasta, sillä sadekesän helteisinä päivinä kostea kuumuus tuntui tukalalta.

Talviaikaa varten ostajan kannattaa varmistaa, että koneessa on kunnollinen ulkoyksikön sulatus ja vedenpoisto, jotta laitteen pohjalle ei kerry jäätä.

Ostajan pitäisi selvittää onko konetta testattu pohjoismaisissa oloissa. Eri laitteiden lämpökertoimia kannattaa verrata samassa lämpötilassa, esimerkiksi seitsemän asteen pakkasessa. Kerroin on yleensä parhaimmillaan yli kolme, jolloin pumppu tekee runsaat kolme wattia lämmityssähköä kuluttamalla itse sähköä yhden watin.

Koneen ostajan pitäisi myös saada opastus, miten laitetta käytetään sekä kunnollinen suomenkielinen käyttöohje.

Petkuttajakin on

Kylmäalan ammattilaiset pelkäävät, että ilmalämpöpumppujen maine pilataan, jos taloihin asennetaan huonoja koneita. Joskus mainontakin on ollut jopa virheellistä.

Muun muassa rovaniemeläinen Jussi Kummu harmittelee ajoittaista virheellistä markkinointia ja varoittaa ostamasta laitetta ainakaan postimyynnistä. Hän pahoittelee myös, että joissakin mainoksissa annetaan ymmärtää, että laitteen voi panna itse paikoilleen.

Kummu on itsenäinen yrittäjä, joka kiertää Suomea alan tekniikan, kuluttajansuojan ja säännöstön asiantuntijana.

- Kukaan kylmäkoneurakoitsija ei suostu asentamaan postimyynnistä tilattua ilmalämpöpumppua, koska ei tunne laitetta eikä voi siksi vastata siitä. Laite pitää hankkia asiantuntevasta liikkeestä, joka hoitaa myös asennuksen ja käytännön opastuksen.

Kummun mielestä lvi-tekniikassa hyvä ja halpa ei kuulu samaan lauseeseen.

- Hyvässä lämpöpumpussa pitäisi myös olla kunnollinen tuotevastuu. Huolto ja varaosat tulisi taata ainakin 5-10 vuodeksi.

Asentaja Jukka Hirvonen on samaa mieltä siitä, että hyvää ja halpaa laitetta ei ole. Lisäksi asennus täytyy tehdä huolellisesti ja ammattitaitoisesti.

Myös Jussi Hirvonen toteaa, että ala on kumentunut.

- Ongelma on, että pumpuista on tullut joillekin tapa tehdä pikarahaa. Ostetaan kontillinen koneita Aasiasta 300 eurolla, myydään pois ja kadotaan. Pitkäjänteisesti toimivilla firmoilla ei ole varaa siihen.

- Halvimpia kaupataan ilman asennusta 500-700 eurolla, mutta laatulaite maksaa asennettuna 2 500-3 000 euroa.

Lahti kouluttaa

Lahden ammatti-instituutissa koulutetaan suuri osa Suomen kylmäasentajista, kertovat opettajat Alpo Määttä ja Veli Kärkkäinen. Koulutusta on annettu jo lähes 40 vuoden ajan: ensin tarvittiin elintarvikejäähdytystä, sitten koneiden ja laitteiden jäähdytystä ja nyt pitää osata asentaa myös mukavauuslaitteita.

Lahdessa opetetaan uusia asentajia ja annetaan täydennysoppia jo työssä oleville. Parin viime vuoden aikana koulutus on ollut vilkasta, sillä meneillään on ollut siirtymäkausi. Ensi vuoden alussa kaikkien asentajien pitää voida osoittaa kylmälaitepätevyytensä. Turvatekniikan keskus Tukes on tehnyt internetsivuilleen luettelon, jossa kerrotaan kaikki hyväksytyt asentajat.

Säädösten mukaan esimerkiksi ilmalämpöpumppuja - eli alle kolmekiloisia kylmäainetta sisältäviä laitteita

- saa asentaa muun muassa kotitalouskoneasentajan ammattitutkinnon suorittanut henkilö tai jolla on alalta vähintään kolmen vuoden työkokemus. Asentajan pitää tuntea eri säännöt ja määräykset, osata asentaa lämpöpumppuja, käsitellä kylmäaineita ja omata sähköpätevyys.

Yrityksissä pitää olla myös asiantunteva vastuuhenkilö, jolla on esimerkiksi kotitalouskoneasentajan erikoisammattitutkinto tai vähintään kolmen vuoden kokemus alalla.

Kotitalousvähennys

Kuluttaja voi saada verotuksessa kotitalousvähennyksen ilmalämpöpumpun asennuksesta.

Viime vuonna vähennys oli yhtä verovelvollista kohti 1 150 euroa vuodessa ja omavastuu oli 100 euroa.

Kumpikin puoliso voi tehdä kotitalousvähennyksen erikseen.

6.12.2004 2:33

Factbox 1

Ota selvää-Varminta on valita ilmalämpöpumppu, jolla on luotettava maahantuoja sekä myyjä, joka tuntee laitteen, osaa katsoa sen parhaan sijoituksen talossa ja huolehtii asennuksesta. Asennuslupien tulee olla kunnossa, samoin koneen takuun. Huollon ja varaosien pitää järjestyä myös tulevina vuosina.-Ostajan tulee saada tarkat tiedot laitteesta, sen säädöistä ja jäähdytys- ja lämmitystehoista. Lisäksi kannattaa kysyä, onko konetta testattu pohjoismaisissa oloissa.-Eri koneiden lämpökertoimia pitää verrata samassa lämpötilassa, esimerkiksi seitsemän asteen pakkasessa. Kerroin on yleensä parhaimmillaan yli kolme, jolloin pumppu tekee runsaat kolme wattia lämmityssähköä kuluttamalla itse sähköä yhden watin.